

**JUN TOLASINI TOZALASH TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH
OMILLARI**

Madaliyev Orifxon Xasanxon o'g'li

mustaqil tadqiqotchi

Qayumov Juramirza Abdiramatovich-DSc.

Namangan to'qimachilik sanoat instituti

Annotatsiya. *To'qimachilik sanoatida jun tolasi bilan ishlash samaradorligini oshirish maqsadida ko'plab ilmiy tadqiqotlar ishlari olib borilmoqda. Sifatli jun tolasini olish uchun uni tozalash texnologiyasini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega.*

Kalit so'zlar: *Jun, Jun tolasi, to'qimachilik, chiqindi, to'rali material.*

To'qimachilik sanoati xalq xo'jaligining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, unda xomashyodan toqilona foydalanish, shuningdek, qayta tiklanadigan tolalardan samarali foydalanish yo'llari va ularni olish imkoniyatlarini izlashga tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Yengil sanoat chiqindilaridan foydalanishning dolzarbligi nafaqat to'qimachilik sanoati tajribasi, balki Davlat statistika qo'mitasining ma'lumotlari bilan ham tasdiqlanadi (2001): yumshoq to'rali chiqindilarda 50% dan ortiq yigiriladigan tola, sifatsiz ip chiqindilari - 13%, flap - 19%, paxtalashtirilgan zig'ir chiqindilari - 60% va boshqalar.

Chiqindilar katta va o'rta chiziqli zichlikdagi iplarni, to'qilmagan materiallarni ishlab chiqarishga yo'naltirilishi mumkin, ammo so'nggi yillarda erishilgan yutuqlarga qaramay, chiqindilardan tolalarni qayta tiklash bilan bog'liq muammolar saqlanib qolmoqda. Deyarli barcha turdagi chiqindilarni qayta ishlash mumkin, ammo buning uchun chiqindilarni tozalash, bo'shatish va undan changni tozalash kerak.

Shu munosabat bilan uni amaliyotga tatbiq etish uchun kam chiqindi va chiqindisiz yangi texnologiya va uskunalar yaratish zarurati ortib bormoqda. Mavjud korxonalarda yangi, samaraliroq texnika va texnologiyani joriy etish bir xil yoki kichikroq maydonlarda texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlari yaxshi bo'lgan raqobatbardosh mahsulotlarning ko'payishini ta'minlaydi.

Hozirgi vaqtda mamlakatimiz to'qimachilik sanoati oldida turgan muhim vazifalar bilan bog'liq holda, jun ip ishlab chiqarish bo'yicha mahalliy va xorijiy sanoatning texnologiya va texnologiyasining eng so'nggi yutuqlari haqidagi ma'lumotlar katta ahamiyatga ega [1].

Chiqindilarni qayta ishlash bo'yicha xorijiy texnologiyalar va ishlab chiqarish liniyalarini ushbu sohalarda mahalliy mashinasozlik rivojlanishining umumiy tendentsiyalari bilan taqqoslaganda, texnologiyada sezilarli tafovut yo'qligini ta'kidlash kerak. Biroq, mahalliy mashinalarning texnik darajasi va kadrlar

tayyorlash sifati chiqindisiz texnologiyalar sohasida jahon darajasidan ancha orqada qolmoqda, xususan defibratsiya, changdan tozalash, tozalash va aralashmalardan o'rta va past chiziqli zichlikdagi iplarni olish, yigirish, to'quv va tikuvchilik ishlab chiqarishidan olingan qayta tiklangan tolalar.

Hozirgi vaqtda to'qimachilik, kimyo va yengil sanoatda tolali ishlab chiqarish chiqindilarining katta zaxiralari yaratilgan bo'lib, ulardan ko'p qismi foydalanish mumkin. Shu bois, yuqori sifatli regeneratsiya qilingan tolalarni olish va ulardan samaraliroq foydalanish yo'llarini izlash dolzarb va o'z vaqtida talab qilinadigan vazifadir, chunki to'qimachilik sanoati ishlab chiqarish hajmi tobora ortib borayotgani xomashyo miqdorini oshirishni taqozo etmoqda.

Dxitia uchun augshtmistik mavzular. Bugungi kunda xomashyo, ayniqsa, chiqindilarni qayta ishlash va ulardan oqilona foydalanish Rossiya to'qimachilik korxonalarini uchun eng muhim muammolardan biri hisoblanadi. Buning sababi ham chiqindilarni tayyorlash, ham ulardan foydalanishning ilmiy asoslangan texnologiyalarni hamda zarur jihozlarning yo'qligidir.

Hozirgi vaqtda jun juda qimmat xomashyo hisoblanadi, shuning uchun regeneratsiya qilingan tolalar sifatini oshirish, ya'ni ushbu xomashyoni iste'mol va texnologik xususiyatlarini saqlab qolgan holda eng tejankor usullarda olish imkoniyati dolzarb muammo hisoblanadi. To'qimachilik ishlab chiqarishida qo'llaniladigan yangi tashkil etilgan yoki mavjud agregatlar va mexanizmlarni modernizatsiya qilish asosida ishlab chiqilgan universal texnologiyalar va uskunalar alohida ahamiyatga ega.

Maqola "Rossiya to'qimachilik" Butunrossiya universitetlararo ilmiy-texnikaviy dasturiga muvofiq va 2003 yilda yengil sanoat muammolari sohasidagi fundamental tadqiqotlar bo'yicha grant bo'yicha ilmiy tadqiqotlar doirasida "Rossiyani rivojlantirish" mavzusida olib borildi, uchun yangi raqobatbardosh to'qilmagan va boshqa materiallar

Maqolanin maqsadi yuqori sifatli ikkilamchi xom ashyo olish uchun tolalarni regeneratsiya qilishni amalga oshiruvchi qurilmalarni yaratish asosida jun chiqindilarini qayta ishlash texnologik jarayoni samaradorligini oshirishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar hal qilindi:

1. Jun ishlab chiqarish chiqindilarini qayta ishlash bo'yicha mavjud texnologiya va uskunalar hamda ulardan foydalanish yo'nalishlari tahlil qilingan.

2. Tolali materialni gidrodinamik tozalash uchun barjaning texnologiyasi va dizayni ishlab chiqildi va nazariy asoslandi, shu bilan birga materialni yuvish uchun shart-sharoitlar yaxshilandi, uni tozalash samaradorligi oshirildi.

3. Oziqlantiruvchi chiqishda texnologik ishlov berish jarayonida tolali pol qoplamasining massa zichligining o'zgarishi va deformatsiyasi o'rganildi va ma'lum miqdordagi tartibsizliklar uchun xususiyat maydonining (to'plamlar shaklidagi tolali to'r) takrorlanishi muammosi hal qilindi. oziqlantiruvchining igna panjarasida.

4. Oldindan ishlab chiqarish texnologiyasi va dizayni ishlab chiqilgan va amalda joriy etilgan.

Taroqlash jarayonida yumshoq ishlov berish uchun strukturani tozalash va barqarorlashtirish jarayonida chiqindi junni Nuh tayyorlash.

5. Oziqlantirish moslamasi zonasida ko'p miqdorda begona o'tlar aralashmalari bo'lgan chiqindilarni oldindan tayyorlash texnologiyasi nazariy jihatdan asoslangan.

6. Regressiya bog'liqliklari asosida regeneratsiya qilingan tolaning fizik-mexanik xossalari ko'rsatkichlari bilan quvvat qurilmalari ishchi organlarining texnologik parametrlari o'rtasidagi bog'liqlik o'rnatildi va ularning optimal to'ldirish parametrlari aniqlandi.

7. Chiqindilardan foydalangan holda olingan va tekshirilgan mahsulotlar.

Obmiy va tadqiqot metodologiyasi. Ishda to'qimachilik chiqindilarini tozalash jarayonining nazariy va eksperimental tadqiqotlari mavjud. Tadqiqot ob'ekti sifatida biz jun ishlab chiqarish chiqindilaridan foydalandik: tovoq kartasi, chang kameralari chiqindilari, opkalar, shuningdek, 64-60 * apparat dulavratotu junlari.

Tajribani tashkil etish va o'tkazish, natijalarni qayta ishlash matematik modellash, regressiya va dispersiya tahlillari usullaridan foydalangan holda amalga oshirildi.

Tadqiqotlar va tajribalar natijalari bo'yicha hisob-kitoblar kompyuter hisoblash vositalaridan foydalangan holda amalga oshirildi. To'qimachilik materiallarining mexanik texnologiyasi (MTTM) IGTA ning jihozlarida eksperimental tadqiqotlar o'tkazildi. Ularni amalga oshirishda rejalashtirilgan usullardan foydalanildi!" matematik statistika usullari bilan keyingi ma'lumotlarni qayta ishlash bilan tajriba o'tkazish. Zamonaviy mexanika va amaliy aerodinamika usullari tozalashning texnologik jarayonlarida ishchi organlarning o'zaro ta'sirini tahlil qilish va tozalangan tolaning fizik-mexanik xossalari uchun sifat ko'rsatkichlarini olish uchun ishlatilgan.

Bundan tashqari, tadqiqot jarayonida differensial va integral hisoblash apparati, tasodiy sonlar nazariyasi yordamida zamonaviy usullardan foydalanildi. Olingan yarim tayyor mahsulotlar va xalq iste'moli mollarining xossalari standart zamonaviy mahalliy va xorijiy laboratoriya asboblari aniqlandi.

Nazariy qoidalarining ishonchiligi ishlab chiqilgan texnologiya va uskunalarni ishlab chiqarish sharoitida sinovdan o'tkazishda eksperimental tadqiqotlar natijalari bilan tasdiqlanadi.

Maqolada birinchi marta quyidagi ilmiy natijalar olindi:

1. Texnologik jarayonda junni yuvishning gidrodinamik sharoitlarini o'rganish natijasida tolali bog'lamning ma'lum bir kesimidagi eritma konsentratsiyasi bilan bog'lam bo'ylab uning konsentratsiyasining o'zgarishi o'rtasidagi bog'liqlik aniqlandi, shuningdek, harakat paytida tolali to'plam boshdan kechiradigan qarshilik kuchining gidrodinamik o'zaro ta'sirning turli omillariga bog'liqligi olingan.

2. Jun yuvish barkasida turli xil chiziqli bir qancha erkin aylanadigan ichi bo'sh silindrlarni o'rnatish orqali yuvilgan materialni tozalash samaradorligini oshirish nazariy va eksperimental jihatdan asoslangan. Texnik yechimning yangiligi Ns 36834 RF IPC D01 B 3/04 foydali model patenti bilan tasdiqlangan.

3. Oziqlantiruvchining igna panjarasidagi tolali materialni o'rganish natijasida tolalar to'plamlari orasidagi masofani ularni texnologik qayta ishlash jarayonida qayta ishlangan chiqindi massasining massa zichligining o'zgarishi va aniqligi bilan bog'liq bo'lgan tenglamalar olingan. tolali pol qoplamasining profil qismini to'g'ri ko'rsatish uchun zarur bo'lgan olingan natijalarni takrorlash.

4. Qoziq ishchi organi bilan o'zaro ta'sirida ma'lum hajmdagi tolali materialning kuchlanish holatini tavsiflovchi tenglamalar tizimi olindi.

5. Tolali jun chiqindilarini qayta ishlash uchun yangi qurilma ishlab chiqildi, uning texnik yangiligi o'zaro va aylanish harakatlarining No foydali model sertifikatini bilan tasdiqlangan.

6. Tolaning asosiy o'qiga nisbatan soqolning tolalardan bo'ylama va ko'ndalang harakatlariga asoslangan junning qat'iq tiqilib qolgan tolali chiqindilarini qayta ishlash texnologiyasini qo'llashning ilmiy asoslanishi berilgan.

7. Jun chiqindilarini qayta ishlash sharoitlari, tolali materialning zonama-zon deformatsiyasining keyingi nazariy ishlanmalari bo'yicha eksperimental tadqiqotlar olib borildi.

8. Ishlab chiqarish sharoitida ishlab chiqarilgan, tarkibida qayta ishlangan jun chiqindilari bo'lgan tayyor mahsulotlar o'rganildi.

Ish natijalari haqida amaliy bilim. Maqolaning amaliy ahamiyati shundan iboratki, nazariy natijalar chiqindini qayta ishlashning maqbul texnologiyasi ko'rinishida amaliyotga tatbiq etildi, bu esa Serpuxov texl>*lzh>-tikuv birlashmasida (STSHO) tayyor mahsulot olish imkonini berdi. "Proletar".

Jun tolali aralashmalarni gidrodinamik tozalash uchun barque dm ishlab chiqilgan va sinovdan o'tkazilgan, unda yuvilgan materialning tozalash samaradorligi dozalash bilan oshiriladi. Tolalar to'plamlariga ularning yuvish barkasida harakatlanish jarayonida bir xil va doimiy tebranish ta'siri haqida. Bundan tashqari, tolali chiqindilarni tozalash moslamasi ishlab chiqildi va sinovdan o'tkazildi, buning natijasida tolali aralashmani ishlab chiqish jarayonida barbga dinamik ta'sir qilish orqali tozalash samaradorligi ortadi.

Ishning amaliy ahamiyati shundan iboratki, chiqindilarni qayta ishlash bo'yicha yaratilgan texnologiya va uskunalar qayta tiklanadigan tola sifatini oshirish imkonini berdi va undan to'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarishda samarali foydalanishga xizmat qildi. Olingan nazariy va eksperimental natijalar to'qimachilik sanoatini qo'shimcha xomashyo bilan ta'minlash va xomashyodan oqilona foydalanish masalalarini hal etish bilan bog'liq yangi istiqbolli yo'nalish ishlab chiqilganligidan dalolat beradi.

Amalga oshirilgan ishlar natijalaridan to'qimachilik chiqindilaridan tolani qayta tiklash bo'yicha yangi uskunalar yaratish va mavjudlarini modernizatsiya qilishda foydalanish mumkin. Asosiy ilmiy ishlanmalar Ivanovo qishloq xo'jaligi to'qimachilik akademiyasining MTTM kafedrasida o'quv jarayonida qo'llanilishini topdi. Maqolaning natijalarini sanoatga joriy etish KhK (Ulan-Bator, Mo'g'uliston) va OAO OHIO Proletariy (Moskva viloyati, Serpuxov) GOBI zavodida amalga oshirildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Saidov, I. M., Axmatqulov, U. M., & Abdullayev, B. T. (2020). OMMAVIY VA INTERNET AXBOROT RESURSLARINING YOSHLARDA VATANGA SODIQLIK TUYG'ULARINI SHAKLLANTIRISHDAGI BOG'LIQLIKLAR. Academic research in educational sciences, (4), 199-203.
2. Abdugani, B., Bahridin, A., Bahodir, P., & Ugli, Y. A. B. (2021). Education Is the Foundation of Sustainability. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 3, 14-17.
3. Абдуллаев, Б. Т. (2022). МУДОФАА ВАЗИРЛИГИ БЎЛИНМАЛАРДА ЖАНГОВАР ТАЙЁРГАРЛИКНИ ОШИРИШ МАҚСАДИДА ШАХСИЙ ТАРКИБНИ КУНИКМАЛАРИНИ УЗЛАШТИРИШНИНГ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(23), 152-154.
4. Tojaliyevich, A. B., Ortikovich, U. A., & Saydaliyevich, U. S. (2022). BASIC AND PROFESSIONAL CRITERIA FOR PREPARING THE SPECIAL STUDY PERSONNEL. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(7), 79-82.
5. Baxodir, P., Baxriddin, A., Ilhomjon, T., & Arabboy, Y. (2022). The Concept of Patriotism in The Mind of Youth. Zien Journal of Social Sciences and Humanities, 5, 81-83.
6. Tojaliyevich, A. B. (2022). Raise the awareness of military personnel about combat and combat readiness.